

Egyház és társadalom
Fejezetek hazánk újkori művelődéstörténetéből

**A FELSŐFOKÚ KÖNYVTÁROSKÉPZÉS KEZDETEI
HAZÁNKBAN,
KOVÁCS MÁTÉ IDEJÉBEN**

Készítette: Fülep Ádám

EKE Tittel Pál Könyvtár, szaktájékoztató
Neveléstudományi Doktori Iskola, II. évf. hallgató

Eger, 2016.

Dr. Kovács Máté (1906-1972)

Könyvtáros, tanszékvezető egyetemi tanár (1956-tól haláláig)

„felkészültségét, szervezőképességét, sokoldalú tudományos, oktatói és gyakorlati tevékenységének az eredményességét tekintve kevés hasonló akad ... az egész magyar könyvtár- és művelődésügy történetében.”

Forrás:
valamint:

(Fülöp Géza, 1976)

Könyvtárosképzés és életpálya

- Véleménymegosztó volt
- A szakma ↔ a szakmán kívüliek
- Az áttekintés hiánya → értékelési különbségek

Eredmények
Előzmények

Teendők
Konkrét valóság

**Megalapozott
Következtetések**

Könyvtárosképzés és életpálya – előzmények I.

- ◉ Világszerte későn vált **főfoglalkozássá**
- ◉ Hazánkban még később és lassabban
 - Eleinte csak egyházi, főúri és felsőoktatási könyvtárakban

Feudális társadalmak → Polgári és szocialista társ.

Gyökeres fordulat

Írásbeli közlés és olvasás → **tömegjelenség**

↓
A kapcsolódó szakmák
gyarapodása

Könyvtárosképzés és életpálya – előzmények II.

- *„Ugyanúgy, mint a többi foglalkozások esetében is, a könyvtárospálya alakulását is a tényleges társadalmi szükséglet ... határozza meg.”*

Kovács Máté, 1958

- A kiadvány és a könyvtár szerepének **bővülése és differenciálódása**
- A kapcsolódó társadalmi folyamatok **tömegméretűvé** fejlődése

**Szakképzett
könyvtárosok gyarapodása**

A könyvtárosképzés kialakulása más országokban

- Elsősorban az **egyetemen**
- A **muzeális könyvtári gyűjtemények** számára
 - Franciaország – 1821
 - Anglia – 1880
 - Németország – 1886
 - USA – 1887
- **Közművelődési könyvtárosok** képzése
 - Alacsonyabb szinten, **szaktanfolyamokon**

Bővülő könyvtári állomány
és forgalom

Növekedés

Újabb szakrészlegek
és munkakörök

Differenciálódás

A könyvtárosképzés kialakulásának további körülményei

Külföldön és Hazánkban egyaránt

- ◉ Munkakörök – **specializálás**
- ◉ **Arányos végzettségű** dolgozókkal

„A könyvtári munkahelyek száma gyorsabban nő, mint a szakképzett könyvtárosok száma. Már két év óta több az állás, mint a végző könyvtáros.”

Zovács Máté

A könyvtárosképzés kialakulásának további körülményei

Könyvtáros tanóra

Fotó: Pap Péter

A könyvtárosképzés kialakulásának további körülményei

- ◎ **Összetett**, többretegű **felkészültségre** van szükség
 - Könyv és könyvtár, kulturális ismeretanyagok
 - Valamely tudományág
 - Általános képzés, filozófia, pedagógia, lélektan
 - Általános tájékozottság
 - Gyakorlati jártasság
 - Idegen nyelvtudás
- ◎ **A képzés célja**
 - Szükséges **képességek és felkészültség**
 - Könyvtárak és tájékoztatási intézmények működtetésére
 - **Önálló ítéletalkotás és feldolgozómunka**

A könyvtárosképzés fejlődése

I. szakasz

A könyvtárakon belül **közvetlen tapasztalatátadással**

- ◉ **Elhúzódó időszak** volt Magyarországon

Külföldi Hazai gyakorlat

- ◉ **Műhelyen belüli** képzés
- ◉ Tapasztalatátadás és -átvétel formájában
- ◉ Esetlegesen működött

A könyvtárosképzés fejlődése

II. szakasz

Szaktanfolyamok és szakvizsgák korszaka (1874-1948)

- Egyetemi Könyvtár (ELTE) – 1874-től
- A Múzeumok és Könyvtárak Országos Felügyelősége (1898-1913)
- A Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete (1935; 1938)
- Tudományegyetemeken **magántanárok előadásai** (Budapest, Debrecen, Pécs)

Szükségmegoldás

A könyvtárosképzés fejlődése

III. szakasz

A szakképzés intézményesülésének időszaka (1949-1963)

- A felszabadulás után
- A könyvtárosképzés mai intézményei
- Felsőszinten
 - ELTE-n, Pedagógiai Főiskolán
- Középszinten
 - Tanítóképző intézetekben (Debrecen, Szombathely)
 - Könyvtárakban (szaktanfolyamok)

A könyvtárosképzés további alakulása

- Tanulmányi rend
 - Hallgatói létszám
- } erősen **alakulóban** volt
- Hároméves képzésként indult
 - **Ötéves, kétszakos** képzési forma
 - „C” szak
 - Nappali, levelező, esti, kiegészítő **tagozat**
 - Két **szigorlat**
 - **Gyakorlat** kétféle könyvtártípusban
 - **Tanulmányi** kirándulások

Köszönöm a figyelmet!